

Antwoord op Statenvragen PS2024-49

De leden van
Provinciale Staten

Beantwoording schriftelijke Statenvragen Statenlid Van Kaathoven
van SP over Staalslakken

Ingevolge het bepaalde in artikel 39 van het Reglement van Orde Provinciale Staten van Gelderland doen wij u hieronder het antwoord van ons college op de vragen van Statenlid Van Kaathoven toekomen.

Inleiding van de vragensteller:

De status van het hoogovens staalslakken is onderwerp van discussie onder Gelderse inwoners, vooral op het buitengebied. Onlangs publiceerde het RIVM een aanpassing van hun bevindingen. Waar eerder in laboratoriumomstandigheden de vervuiling uit dit product mee viel, bleek recentelijk dat een praktijkmeting veel meer schadelijke reststoffen aantoonde die ontstonden door reactie van staalslakken met de natuur, vooral met water. Hierdoor ontstaat vervuiling, en zou de status 'afvalstof' beter passen bij staalslakken. Jaarlijks worden honderden tonnen staalslakken geproduceerd. TATA biedt deze staalslakken aan op diverse plekken en gezien de oude status zijn ze verwerkt op diverse manieren en op diverse locaties volgens toen geldende verwerkingsrichtlijnen. Gezien de chemische reactie van staalslakken met water die tot het ontstaan van schadelijke stoffen kan leiden, en de toename van grote hoeveelheden neerslag, lijkt herijking van de verwerkingsrichtlijnen en controle op effecten in ons milieu nodig, zoals GS aangaf in brief 2023-006709. In Eerbeek liggen schadelijke stoffen tussen de staalslakken waar bewoners zich zorgen over maken. Er is daar een overstortgeul gegraven n.a.v. een overstroming en er zijn grondwatermetingen gedaan. Maar of deze geul en de metingen voldoende zijn is punt van zorg van bewonersgroepen, gezien de recente regenval en het gestegen grondwaterpeil. Eerder was aangekondigd dat in Eerbeek een extra onderzoek had plaatsgevonden, maar de uitslag is nog niet gedeeld (brief 2023-006707). Lange-termijn effecten op ons leefmilieu en waterkwaliteit worden gevreesd en om deze proactief aan te pakken is beleid nodig.

Naar aanleiding van bovenstaande stelt de fractie van de SP de volgende vragen:

Datum

6 februari 2024

Zaaknummer

2024-000763

Blad

2 van 4

Vraag 1:

Is het college van Gedeputeerde Staten (GS) bekend met het artikel uit de Volkskrant over staalslakken? De 'giftige' staalslakken van Eerbeek (volkskrant.nl) En is GS bekend met de recente RIVM-publicatie over de mogelijke gevaren in de praktijk, zoals ook beschreven in Tata Steel hoefde niet op giftige stof te controleren, ondanks waarschuwing RIVM (volkskrant.nl)

Antwoord:

Ja, wij zijn bekend met de twee genoemde publicaties in de Volkskrant en met het RIVM-rapport.

Vraag 2:

Is het college van GS van mening dat de storting in het verleden en heden van deze producten(staalslakken) uit de staalindustrie een mogelijke bedreiging vormen van de bodem- en waterkwaliteit, zoals ILT stelde in brief 2023-006709? Zo nee, waarom niet? Zo ja, is GS bereid een regiefunctie hierop te nemen en het voortouw te nemen om beheersmaatregelen te verbeteren. Op welke wijze wordt toezicht en handhaving uitgeoefend?

Antwoord:

Staalslakken mogen op grond van het Besluit activiteiten leefomgeving worden toegepast. De regels voor toepassing uit het Besluit bodemkwaliteit zijn overgenomen in het Besluit activiteiten leefomgeving in het kader van de Omgevingswet die per 1 januari 2024 van kracht is. Voor die toepassing gelden wel voorwaarden zodat er geen risico's voor gezondheid of milieu ontstaan door de belasting van bodem- en waterkwaliteit. Het is bekend dat de praktijk die voortvloeit uit de huidige regelgeving risico's met zich meebrengt en een verontreiniging kan veroorzaken. Wij weten ook dat het Rijk daar momenteel onderzoek naar doet (zie antwoord op vraag 3).

Voor de toepassing van bouwstoffen op grond van het Besluit activiteiten leefomgeving bodemkwaliteit is de gemeente in eerste instantie het bevoegd gezag (zie ook onze beantwoording van de Statenvragen over de Stort Doonweg (PS2023-466). De provinciale bevoegdheid is beperkt tot enkele bedrijven waarvoor wij het bevoegd gezag zijn. Bij deze rolverdeling past ons geen regierol.

Namens gemeenten en provincie voeren de omgevingsdiensten toezicht en handhaving uit. Daarnaast wordt door het ministerie I&W de status van een product bepaald (zie ook antwoord op vraag 3). Dat is een landelijke aangelegenheid en de provincie heeft daar geen rol in.

Voor staalslakken geldt geen meldplicht en na toepassing gelden geen beheersmaatregelen, behalve de verplichting om het materiaal te verwijderen nadat het object waarin het materiaal is toegepast zijn functie verliest. Wij hebben dus geen zicht op de locaties waar dit materiaal is toegepast. Voor zover bekend heeft de provincie in haar rol als opdrachtgever in de afgelopen tientallen jaren geen staalslakken toegepast, bijvoorbeeld als verhardingsmateriaal onder provinciale wegen.

Datum

6 februari 2024

Zaaknummer

2024-000763

Blad

3 van 4

Wij zijn niet van plan om een regiefunctie te nemen. Wel hebben wij voor bodem een algemene zorgplichtrol en volgen wij nauwgezet landelijke ontwikkelingen (zie antwoord op vraag 3) en daarom dit onderwerp is ook al geagendeerd binnen het Gelders Ondergrond Overleg, het kennisnetwerk van provincie, gemeenten en omgevingsdiensten.

Vraag 3:

Op dit moment stelt Tata dat staalslakken een 'reststof' zijn, waarvoor mildere gebruikseisen zijn dan voor afvalstoffen. Het recente RIVM-rapport concludeert dat de staalslakken eerder een afvalproduct zijn. Bent u het met deze conclusie eens? Zo nee, waarom niet? Zo ja, wat betekent dit voor het provinciale beleid voor de omgang met staalslakken? Kan GS aangeven op welke wijze ODRA toezicht en handhaving uitvoert op dit punt? Wat zijn de mogelijke en/of getroffen maatregelen om het milieu te beschermen? Wordt deze informatie ook actief gedeeld met gemeentes waar staalslakken zijn verwerkt?

Antwoord:

De beoordeling van de status van een product is complex en dit is een taak voor het Rijk. Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) is volop met het dossier staalslakken aan de slag via twee sporen:

- In het kader van de Herijking bodemregelgeving (zie brief aan Tweede Kamer: 30015-120) wordt voor de toepassing van staalslakken en andere secundaire bouwstoffen bekeken of aanvullende eisen in de regelgeving moeten worden gesteld. Het RIVM verricht momenteel onderzoek voor dit herijkingstraject en daarbij wordt ook de signaalrapportage van het ILT en het onderliggende RIVM onderzoek betrokken (Kamerstuk 30015-113). Het RIVM-onderzoek wordt in april 2024 verwacht en de Tweede Kamer wordt hierover naar verwachting medio 2024 geïnformeerd.
- Daarnaast onderzoekt het ministerie samen met de koepelorganisatie van omgevingsdiensten (ODNL) de mogelijke versterking van toezicht en handhaving. Daarbij wordt gekeken of een meldplicht daaraan bijdraagt. Dit onderzoek wordt eind februari 2024 verwacht, waarna eventuele wijzigingen in regelgeving doorgevoerd worden (antwoord d.d. 2 februari 2024 op vragen Kamervragen nr 2024Z00167).

Wij zullen de resultaten van deze onderzoeken en de berichtgeving hierover aan de Tweede Kamer nauwgezet volgen.

Vraag 4:

Heeft de provincie Gelderland in samenwerking met gemeentes inmiddels een overzicht van de locaties en aard van gebruik van staalslakken in Gelderland? Zo ja, zijn hierop de lokale risico's in kaart gebracht als gevolg van mogelijke onjuiste toepassing? Zo ja, kunt u dat overzicht met ons delen, inclusief de uitslag van het Eerbeek onderzoek. Zo nee, bent u van plan zo'n overzicht te(laten) maken in samenwerking met Gelderse gemeentes?

Antwoord:

Nee, dat overzicht is er niet, zie het antwoord op vraag 2 over het ontbreken van een meldplicht. Daardoor is het niet mogelijk om samen met gemeentes een overzicht te maken van

Datum

6 februari 2024

Zaaknummer

2024-000763

Blad

4 van 4

locaties waar staalslakken zijn toegepast. Het aanvullende onderzoek in Eerbeek is nog niet afgerond.

Vraag 5:

Kan GS een indicatie geven hoe de omgeving in en rondom deze plaatsen (waar staalslakken zich bevinden) worden gemonitord mede gezien de wijzigingen in neerslag? En welke acties vanuit het monitoringsplan genomen worden bij overtredingen van de milieunormen op bodem-, lucht- en waterkwaliteit?

Antwoord:

De provincie heeft kennis van twee locaties waar staalslakken zijn toegepast: de stortplaats Doonweg te Eerbeek (gemeente Brummen) en een locatie bij de golfbaan in Spijk (gemeente West Betuwe). De toepassing van het materiaal in Spijk valt onder het bevoegd gezag van de gemeente. Daar vindt monitoring en beheer van water plaats. De locatie Doonweg valt onder het bevoegd gezag van de provincie. Hier vindt monitoring plaats van de grondwaterkwaliteit rond de locatie en water afkomstig van de staalslakken wordt opgevangen en gezuiverd. Consequenties van toename van de neerslag worden in deze monitoring gesignaleerd. Het opvang- en zuiveringssysteem kan de vergrote neerslag aan. Over de locatie Doonweg hebben wij eerder Statenvragen beantwoord (PS2023-467 en PS2023-466).

Vraag 6:

Zijn er plannen voor het saneren van gebieden in Gelderland waar staalslakken zijn verwerkt? Zo ja, kunt u deze met ons delen? Heeft u al een idee van de daarmee gepaard gaande kosten en wie deze moet betalen?

Antwoord:

Nee. De locatie Doonweg Eerbeek is een beheerste situatie. Voor de toepassing van staalslakken in Spijk wordt door de gemeente West Betuwe aan een eindoplossing gewerkt. Wij houden ons op de hoogte van deze situatie.

Gedeputeerde Staten van Gelderland

Henri Lenferink

- Commissaris van de Koning

Frederik van Ardenne

- Secretaris